

Фенц Уляна

слухач магістерської програми

науковий керівник:

Белова Ірина

к.е.н., доцент

Західноукраїнський національний університет

м. Тернопіль

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ НА МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Малі підприємства займають питому вагу в загальній кількості суб'єктів підприємницької діяльності в Україні. Їх активізація є одним із стратегічних завдань соціально-економічного розвитку держави. Малі підприємства є досить гнучкими, здатними адаптуватись до нових умов, проте, в той самий час є більш вразливими, а тому потребують якісного, мобільного, креативного менеджменту. Виконання завдання інформаційного забезпечення управління покладене на облікову систему малого підприємства. Правильна організація облікової системи, її якість дасть змогу генерувати інформацію відповідно до потреб управління та позитивно вплинути на фінансовий стан організації.

Для дослідження особливостей формування облікової системи малих підприємств, слід насамперед чітко встановити принципи ідентифікації таких суб'єктів господарювання. Так згідно до вимог чинного законодавства малими вважаються підприємства, у яких: балансова вартість активів – до 4 мільйонів євро; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 8 мільйонів євро; середня кількість працівників – до 50 осіб» [5]. Якщо підприємство за своїми показниками відповідає двом із вище перерахованих критерій, то воно може ідентифікуватись як мале.

Однією із особливостей набуття статусу «малого підприємства» для юридичної особи є так звана спрощена система подання фінансової звітності. Відповідно до П(с)БО 25, такі суб'єкти, подають звітність у складі Балансу та Звіту про фінансові результати за встановленими відповідно формами № 1-м і № 2-м [6].

Ще однією принциповою особливістю облікової системи малого підприємства є можливість використання спеціального Спрощеного плану рахунків (Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва), передбаченого Наказом Міністерства фінансів України № 186 від 19.04.2001. Такий план рахунків не є обов'язковим для застосування малими підприємствами, та має ряд проблем щодо його застосування.

С. Ф. Голов та В. М. Пархоменко вважають недоцільним застосування спрощеного плану рахунків СМП, оскільки він занадто узагальнює інформацію по рахунках, а тому для заповнення звітності нвуковці пропонують відкривати субрахунки до рахунку 18 "Інші необоротні активи", 26 "Готова продукція", 30 "Готівка", 31 "Рахунки в банках", 68 "Розрахунки за іншими операціями" та ін [1, с. 34].

Ще одним аргументом на користь використання загального плану рахунків І. Губіна вважає можливість швидкого збільшення розмірів підприємства, що призведе до заміни спрощеного плану рахунків на загальний та збільшення обсягу облікової роботи при його трансформації [4, с. 71-72].

Загальний план рахунків на малому підприємстві здатний актуалізувати ще одну особливу рису облікової системи малого підприємства - порядок обліку витрат малого підприємства. Загальний план рахунків, передбачений Наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999, містить два класи рахунків, передбачених для обліку витрат, – клас 8 «Витрати за елементами» і клас 9 «Витрати діяльності». Це дає можливість організувати облік витрат трьома способами – застосуванням лише 9 класу рахунків; застосуванням 8 та 9 класу рахунків одночасно; застосуванням лише 8 класу рахунків.

Оподаткування малих підприємств може здійснюватися на загальних умовах або за спрощеною системою. Остання являє собою особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, встановлених п. 297.1 Податкового Кодексу України (далі — ПКУ), на сплату єдиного податку та з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності [7].

Кожна із систем оподаткування має ряд переваг та недоліків. Для вибору застосування системи оподаткування власник підприємства має виконати певний перелік дій для врахування усіх елементів діяльності, серед яких: аналіз виду діяльності; аналіз необхідності використання найманої праці; прогноз податкового навантаження при кожній системі оподаткування.

Отже, правильний підхід до організації бухгалтерського обліку малих підприємств здатний забезпечити досить відчутне зниження трудомісткості облікових процесів, сприяє підвищенню точності і оперативності обробки бухгалтерської інформації, а також підвищенню якості прийнятих управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Белова І.М, Семенишена Н.М., Мельничук О. Генезис становлення облікової системи малих підприємств в Україні. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2019. № 1-2. С. 26–48.
2. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік : підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 480 с.
3. Господарський кодекс України / Кодекс України від 16.01.2003 року № 436-IV [зі змін. та доп.]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
4. Губіна І. "Спрощена" бухгалтерія. Бухгалтерія. 2003. № 29.
5. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р. № 996-XIV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 25 лютого 2000 р. № 39. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text>
7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI : Закон України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>